UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

24 päivänä lokakuuta 2013 *

Unionin kansalaisuus — SEUT 20 ja SEUT 21 artikla — Vapaata liikkumista ja oleskelua koskeva oikeus — Jäsenvaltion kansalainen — Toisessa jäsenvaltiossa suoritettavat opinnot — Opintotuki — Edellytykset — Koulutuksen kesto vähintään kaksi vuotta — Ammatillisen tutkintotodistuksen saaminen

Asiassa C-275/12,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Verwaltungsgericht Hannover (Saksa) on esittänyt 22.5.2012 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 4.6.2012, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Samantha Elrick

vastaan

Bezirksregierung Köln,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Ilešič sekä tuomarit C. G. Fernlund, A. Ó Caoimh (esittelevä tuomari), C. Toader ja E. Jarašiūnas,

julkisasiamies: E. Sharpston,

kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 21.3.2013 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Saksan hallitus, asiamiehinään T. Henze ja J. Möller,

— Tanskan hallitus, asiamiehinään V. P. Jørgensen ja C. Thorning,

— Itävallan hallitus, asiamiehenään C. Pesendorfer,

— Euroopan komissio, asiamiehinään V. Kreuschitz ja D. Roussanov,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEUT 20 ja SEUT 21 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Saksan kansalainen Samantha Elrick ja Bezirksregierung Köln (Kölnin paikallishallintoviranomainen) ja jossa on kyse siitä, että viimeksi mainittu ei myöntänyt opintotukea Yhdistyneessä kuningaskunnassa suoritettavaa koulutusta varten.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Opintotuesta annetun liittovaltion lain (Bundesgesetz über individuelle Förderung der Ausbildung (Bundesausbildungsförderungsgesetz)), sellaisena kuin se on muutettuna 23.12.2007 opintotuesta annetun liittovaltion lain muuttamisesta annetulla 22. lailla (BGBl. I, s. 3254; jäljempänä BAföG), 1 §:ssä, jonka otsikko on ”Periaate”, säädetään seuraavaa:

”Tässä laissa annetaan oikeus henkilökohtaiseen opintotukeen opiskelijan kiinnostuksen, soveltuvuuden ja saavutusten mukaisia opintoja varten, jos tällä ei muuten ole elatuksensa ja opintojensa edellyttämiä varoja.”

4 BAföG:n 2 §:ssä, jonka otsikko on ”Oppilaitokset”, säädetään seuraavaa:

”1. Opintotukea myönnetään opintoihin, jotka suoritetaan

1) toisen asteen yleisissä kouluissa [weiterführende allgemeinbildende Schulen] ja ammattioppilaitoksissa [Berufsfachschulen], mukaan lukien ammatillisen peruskoulutuksen kaikkien muotojen luokkatasot luokkatasosta 10 lukien, sekä ammattikoulujen [Fachschule] ja toisen asteen ammattikoulujen [Fachoberschule] luokkatasoilla, joilla opiskelu ei edellytä aiemmin suoritettua ammattikoulutusta, kun opiskelija täyttää 1a momentissa säädetyt edellytykset,

2) ammattioppilaitoksen ja ammattikoulun luokkatasoilla [Berufsfachschulklassen und Fachschulklassen], joilla opiskelu ei edellytä aiemmin suoritettua ammattikoulutusta, kun ne johtavat ammatilliseen tutkintotodistukseen vähintään kaksivuotisen koulutuslinjan päätteeksi,

– –

Koulutuksen laatu ja sisältö määrittelevät luokittelun. Opintotukea myönnetään, kun koulutus annetaan julkisessa laitoksessa – ei-valtiollisia korkeakouluja lukuun ottamatta – tai hyväksytyssä korvaavassa koulussa [Ersatzschule].

– –

1a. Opintotukea myönnetään 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuissa oppilaitoksissa suoritettaviin opintoihin vain silloin, kun opiskelija ei asu vanhempiensa luona ja

1) vastaava oppilaitos ei ole kohtuudella saavutettavissa vanhempien asunnosta käsin;

– –

5. Opintotukea myönnetään vain, jos opiskeluajanjakso on vähintään koulu- tai opiskelulukukauden pituinen, ja opinnot edellyttävät yleensä opiskelijoiden täysimääräistä työpanosta. – –”

5 BAföG:n 4 §:n mukaan opintotukea myönnetään opiskeluun Saksassa, jollei 5 ja 6 §:stä muuta johdu.

6 BAföG:n 5 §:ssä, jonka otsikkona on ”Opinnot ulkomailla”, säädetään seuraavaa:

”1. Tässä laissa tarkoitettu vakinainen asuinpaikka on sillä paikkakunnalla, joka ei ole vain tilapäinen elinetujen keskus, ilman että vaadittaisiin halua asettautua sinne pysyvästi; oleskelu ainoastaan opiskelua varten jollakin paikkakunnalla ei tee siitä opiskelijan vakinaista asuinpaikkaa.

2. Opintotukea myönnetään opiskelijalle, jonka vakinainen asuinpaikka on Saksassa ja joka opiskelee ulkomaisessa oppilaitoksessa, jos

– –

3) opiskelu aloitetaan tai sitä jatketaan jossakin Euroopan unionin jäsenvaltion tai Sveitsin oppilaitoksessa.

– –

4. – – 2 momentin 3 kohtaa sovelletaan vain sellaisiin opintoihin oppilaitoksissa, jotka ovat samanarvoisia kuin opinnot 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetuissa kotimaassa sijaitsevissa ammattikoulujen luokkatasoissa [Berufsfachschulklassen], ammattikorkeakouluissa [höhere Fachschulen], teknisissä yliopistoissa [Akademien] tai korkeakouluissa [Hochschulen]. Samanarvoisuus tutkitaan [opintotuen] myöntämismenettelyssä viran puolesta.”

Asian tausta ja ennakkoratkaisukysymys

7 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Saksan kansalainen Elrick, joka on syntynyt Saksassa 1.6.1989 ja jonka BAföG:n 5 §:n 1 momentissa tarkoitettu vakinainen asuinpaikka on hänen vanhempiensa luona Saksassa, on asunut pääasiallisesti Yhdistyneessä kuningaskunnassa vuodesta 1998 lähtien.

8 Suoritettuaan toisen asteen opintonsa loppuun Devonissa (Yhdistynyt kuningaskunta) sijaitsevassa koulussa hän kirjoittautui 8.9.2008 kokopäiväiseksi opiskelijaksi South Devon Collegeen kurssille, jolla saavutetaan ”First Diploma in Travel, Level 2”. Kysymys oli yksivuotisesta koulutuslinjasta, johon osallistuminen ei edellytä muuta aikaisempaa ammattikoulutusta. Elrickin vakinainen asuinpaikka oli hänen vanhempiensa luona Saksassa hänen toisen asteen opintojensa ajan ja hänen ollessaan kirjoittautunut South Devon Collegeen.

9 Elrick teki 5.7.2008 hakemuksen saadakseen opintotukea South Devon Collegessa suoritettavia opintoja varten syyskuusta 2008 lukien.

10 Bezirksregierung Köln hylkäsi tämän hakemuksen 13.8.2008 tekemällään päätöksellä sen vuoksi, että Elrickin valitsema koulutus, joka ei johtanut BAföG:n 2 §:n 1 momentin ensimmäisen virkkeen 2 kohdassa tarkoitettuun ammatilliseen tutkintotodistukseen, vastasi saksalaisessa ammattikoulussa (Berufsfachschule) annettavaa yksivuotista ammatillisesti suuntautuvaa koulutusta, ja tällaisiin opintoihin ulkomailla ei voida myöntää tukea.

11 Elrick nosti 11.9.2008 tästä päätöksestä kanteen, jonka tueksi hän väitti, että se, ettei hänelle myönnetä BAföG:n mukaista opintotukea, on vastoin SEUT 20 ja SEUT 21 artiklaa. Jos hän olisi osallistunut vastaavaan koulutukseen Saksassa, hänelle olisi myönnetty tukea, vaikka koulutus olisi kestänyt vain vuoden. Hän joutuu kansallisen lainsäädännön mukaan valitsemaan joko luopumisen oikeudestaan liikkua vapaasti Euroopan unionissa valitessaan opiskelupaikkansa tai luopumisen kotivaltionsa lainsäädännön mukaisesta opintotuesta. Tällä tavoin hänen oikeuttaan liikkua vapaasti rajoitetaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetuin tavoin suhteettomasti syistä, jotka eivät ole asiallisesti perusteltuja.

12 Verwaltungsgericht Hannover pohtii, onko kansallinen lainsäädäntö yhteensopiva SEUT 20 ja SEUT 21 artiklan kanssa. Se toteaa ensiksi, että BAföG:n 5 §:n 2 momentin 3 kohdan mukaan opintotukea voidaan myöntää kokonaan ulkomailla suoritettaviin opintoihin, jos oppilaitos vastaa Saksan ammattikoulun luokkatasoja (Berufsfachschulklasse) vain, jos BAföG:n 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa vahvistetut edellytykset täyttyvät. Kyseisen säännöksen mukaan koulutuksen on johdettava ammatilliseen tutkintotodistukseen vähintään kaksi vuotta kestäneen koulutusohjelman päätteeksi. Elrickin Yhdistyneessä kuningaskunnassa suorittama koulutus ei kuitenkaan täytä tätä edellytystä.

13 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että jos Elrick olisi suorittanut Saksassa koulutusohjelman, joka on verrattavissa hänen Yhdistyneessä kuningaskunnassa suorittamaansa, hänellä olisi lähtökohtaisesti ollut oikeus opintotukeen BAföG:n 1 §:n, 2 §:n 1 momentin 1 kohdan ja 4 §:n mukaan, kun ne luetaan yhdessä 2 §:n 1a momentin 1 kohdan kanssa.

14 Kyseinen tuomioistuin toteaa, että koulun käyminen hänen vanhempiensa asuntoa lähimpänä sijaitsevassa oppilaitoksessa, jossa oli tällainen koulutusohjelma, olisi edellyttänyt yli tunnin kestävää edestakaista matkaa, mikä ei BAföG:tä koskevien hallinnon sisäisten ohjeiden (Verwaltungsvorschrift zum BAföG) mukaan ole kohtuullinen aika. Jos Elrcik olisi ottanut vakinaiseksi asuinpaikakseen Saksassa olevan paikkakunnan, jossa on vastaava oppilaitos, hänellä olisi lähtökohtaisesti ollut oikeus opintotukeen tätä koulutusohjelmaa varten.

15 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on epävarma siitä, onko pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö yhteensopiva unionin oikeuden kanssa. Koska Yhdistyneessä kuningaskunnassa suoritettua koulutusta varten ei synny oikeutta opintotukeen BAföG:n nojalla, toisin kuin jos vastaava koulutus olisi suoritettu Saksassa, Elrickillä ei ole muuta mahdollisuutta kuin joko luopua käyttämästä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen tai luopua oikeudestaan opintotukeen.

16 Tässä tilanteessa Verwaltungsgericht Hannover päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Ovatko SEUT 20 ja 21 artikla esteenä sellaiselle kansallisen lainsäädännön mukaiselle järjestelmälle, jossa Saksan kansalaiselta, jonka vakinainen asuinpaikka on Saksassa ja joka opiskelee Euroopan unionin jäsenvaltiossa sijaitsevassa oppilaitoksessa, evätään [BAföG:n] mukainen opintotuki tässä ulkomaisessa oppilaitoksessa suoritettaviin opintoihin sen vuoksi, että suoritettava koulutuslinja ulkomailla kestää vain vuoden, kun hän olisi voinut saada vastaaviin, myös vuoden kestäviin, Saksassa suoritettaviin opintoihin BAföG:n mukaista opintotukea?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy pääasiallisesti, onko SEUT 20 ja SEUT 21 artiklaa tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa sille, että jäsenvaltion kansalaiselle, jonka vakinainen asuinpaikka on kyseisessä jäsenvaltiossa, myönnetään opintotukea toisessa jäsenvaltiossa opiskelua varten, asetetaan edellytykseksi, että kyseinen koulutus johtaa tuen maksajana olevassa jäsenvaltiossa sijaitsevassa ammattikoulussa annettavaa tutkintotodistusta vastaavaan tutkintotodistukseen vähintään kahden vuoden koulutusohjelman päätteeksi, kun asianomaiselle olisi myönnetty opintotukea hänen erityisten olosuhteidensa vuoksi, jos hän olisi päättänyt suorittaa viimeksi mainitussa jäsenvaltiossa koulutuksen, joka vastaa hänen valitsemaansa toisessa jäsenvaltiossa suoritettavaa koulutusta ja jonka kesto on alle kaksi vuotta.

18 Aivan ensimmäiseksi on palautettava mieleen, että Saksan kansalaisena Elrickillä on SEUT 20 artiklan 1 kohdan nojalla unionin kansalaisten asema, joten hän voi vedota, tarvittaessa myös sitä jäsenvaltiota vastaan, josta hän on lähtöisin, tällaiseen asemaan liittyviin oikeuksiin (ks. asia C-192/05,

Tas-Hagen ja Tas, tuomio 26.10.2006, Kok., s. I-10451, 19 kohta; yhdistetyt asiat C-11/06 ja C-12/06, Morgan ja Bucher, tuomio 23.10.2007, Kok., s. I-9161, 22 kohta ja yhdistetyt asiat C-523/11 ja C-585/11, Prinz ja Seeberger, tuomio 18.7.2013, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

19 Kuten oikeuskäytännössä on toistuvasti todettu, unionin kansalaisen aseman tarkoituksena on olla jäsenvaltioiden kansalaisten perustavanlaatuinen asema, jonka perusteella samassa tilanteessa olevat jäsenvaltioiden kansalaiset voivat saada EUT-sopimuksen asiallisella soveltamisalalla osakseen saman oikeudellisen kohtelun kansalaisuudestaan riippumatta, jollei tätä koskevista nimenomaisesti määrätyistä poikkeuksista muuta johdu (asia C 224/98, D'Hoop, tuomio 11.7.2002, Kok., s. I-6191, 28 kohta; asia C-46/12, N., tuomio 21.2.2013, 27 kohta ja em. yhdistetyt asiat Prinz ja Seeberger, tuomion 24 kohta).

20 Unionin oikeuden soveltamisalaan kuuluvia tilanteita ovat muun muassa tilanteet, jotka koskevat perussopimuksessa taattujen perusvapauksien, erityisesti SEUT 21 artiklassa myönnetyn vapauden liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, käyttämistä (em. yhdistetyt asiat Morgan ja Bucher, tuomion 23 kohta ja em. yhdistetyt asiat Prinz ja Seeberger, tuomion 25 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

21 Tältä osin on täsmennettävä, että vaikka jäsenvaltiot ovat SEUT 165 artiklan 1 kohdan nojalla toimivaltaisia opetuksen sisällön ja koulutusjärjestelmiensä järjestämisen suhteen, niiden on käytettävä tätä toimivaltaa unionin oikeutta ja erityisesti niitä perussopimuksen määräyksiä, jotka liittyvät vapauteen liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella, sellaisena kuin tämä vapaus myönnetään jokaiselle unionin kansalaiselle SEUT 21 artiklan 1 kohdassa, noudattaen (ks. em. yhdistetyt asiat Morgan ja Bucher, tuomion 24 kohta ja em. yhdistetyt asiat Prinz ja Seeberger, tuomion 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

22 Tämän jälkeen on todettava, että kansallinen lainsäädäntö, jolla tietyt oman maan kansalaiset asetetaan huonompaan asemaan pelkästään sen vuoksi, että he ovat käyttäneet vapauttaan liikkua ja oleskella toisessa jäsenvaltiossa, on SEUT 21 artiklan 1 kohdassa jokaiselle unionin kansalaiselle tunnustettuja vapauksia koskeva rajoitus (asia C-406/04, De Cuyper, tuomio 18.7.2006, Kok., s. I-6947, 39 kohta; em. yhdistetyt asiat Morgan ja Bucher, tuomion 25 kohta ja em. yhdistetyt asiat Prinz ja Seeberger, tuomion 27 kohta). Jäsenvaltion kansalainen, joka siirtyy toiseen jäsenvaltioon ja suorittaa siellä toisen asteen opintoja, käyttää SEUT 20 artiklassa taattua oikeutta vapaaseen liikkumiseen (ks. vastaavasti em. asia D'Hoop, tuomion 29–34 kohta ja asia C-209/03, Bidar, tuomio 15.3.2005, Kok., s I-2119, 35 kohta).

23 Mahdollisuudet, jotka perussopimuksessa annetaan unionin kansalaisten liikkumisen osalta, eivät nimittäin saisi täyttä vaikutustaan, jos niiden käyttäminen voitaisiin tehdä jäsenvaltion kansalaiselle vähemmän houkuttelevaksi sillä tavalla, että hänen oleskelulleen jossain toisessa jäsenvaltiossa asetetaan esteitä hänen lähtövaltionsa lainsäädännössä, joka on hänelle epäedullinen pelkästään sen vuoksi, että hän on käyttänyt näitä mahdollisuuksiaan (ks. em. asia D'Hoop, tuomion 31 kohta; em. yhdistetyt asiat Morgan ja Bucher, tuomion 26 kohta ja em. yhdistetyt asiat Prinz ja Seeberger, tuomion 28 kohta).

24 Tällä seikalla on erityinen merkitys koulutuksen alalla, kun otetaan huomioon SEUT 6 artiklan e alakohdan ja SEUT 165 artiklan 2 kohdan toisen luetelmakohdan tavoitteet eli muun muassa opiskelijoiden ja opettajien liikkuvuuden edistäminen (ks. em. asia D'Hoop, tuomion 32 kohta; asia C-147/03, komissio v. Itävalta, tuomio 7.7.2005, Kok., s. I-5969, 44 kohta; em. yhdistetyt asiat Morgan ja Bucher, tuomion 27 kohta ja em. yhdistetyt asiat Prinz ja Seeberger, tuomion 29 kohta).

25 On lisäksi palautettava mieleen, että unionin oikeudessa ei aseteta jäsenvaltioille minkäänlaista velvollisuutta säätää opintotukijärjestelmästä jossakin toisessa jäsenvaltiossa suoritettavia opintoja varten. Kun jäsenvaltio säätää opintotukijärjestelmästä, jossa opiskelijat voivat saada tällaista opintotukea, sen on kuitenkin huolehdittava siitä, että näiden tukien myöntämistavat eivät luo

perusteetonta rajoitusta mainitulle oikeudelle liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Morgan ja Bucher, tuomion 28 kohta ja em. yhdistetyt asiat Prinz ja Seeberger, tuomion 30 kohta).

26 Käsiteltävässä asiassa on riidatonta, että jos kantaja olisi suorittanut Saksassa koulutuksen, joka on verrattavissa hänen Yhdistyneessä kuningaskunnassa suorittamaansa, hänellä olisi ollut oikeus opintotukeen, koska vastaavaa koulutusta tarjoavaa oppilaitosta ei ole Saksassa kohtuullisen matkan päässä hänen vanhempiensa kodista.

27 Saksan hallitus väittää, että pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö ei rajoita liikkumis- ja oleskeluvapautta, koska Saksan lainsäätäjä on legitiimisti päättänyt olla luomatta oikeutta opintotukeen sen tyyppistä koulutusohjelmaa varten, johon Elrick osallistui, ja että missään unionin oikeussäännössä ei velvoiteta sitä tekemään näin. Kyseisen hallituksen mukaan BAföG:n tavoitteena on valita laadun perusteella, minkä tyyppistä koulutusta Saksan liittotasavalta tukee. Tällainen lainsäädäntö ei merkitse liikkumista ja oleskelua koskevien perusvapauksien rajoittamista.

28 Pääasiassa kyseessä olevan kaltainen lainsäädäntö, jossa opintotuen myöntäminen ulkomailla suoritettavaa koulutusta varten sidotaan edellytykseen siitä, että koulutus vastaa ammattikoulun luokkatasoilla (Berufsfachshulklasse) annettavaa ammatilliseen tutkintotodistukseen johtavaa vähintään kahden vuoden koulutusohjelmaa, on kuitenkin SEUT 21 artiklassa tarkoitettu rajoitus, koska tukea olisi myönnetty samanlaisessa henkilökohtaisessa tilanteessa olevalle hakijalle kuin Elrick sellaista Saksassa suoritettavaa koulutusta varten, joka vastaa Elrickin toisessa jäsenvaltiossa suorittamaa koulutusohjelmaa.

29 Tällainen edellytys on omiaan tekemään muussa jäsenvaltiossa liikkumista ja oleskelua koskevan vapauden käyttämisestä Elrickin kaltaisille unionin kansalaisille vähemmän houkuttelevaa, kun otetaan huomioon se, miten kyseisen vapauden käyttäminen saattaa vaikuttaa opintotukioikeuteen (ks. em. yhdistetyt asiat Prinz ja Seeberger, tuomion 32 kohta). Tämän edellytyksen rajoittavien vaikutusten ei voida katsoa olevan liian satunnaisia tai vähäisiä muodostaakseen rajoituksen vapaudelle liikkua ja oleskella jäsenvaltioiden alueella (ks. vastaavasti em. yhdistetyt asiat Morgan ja Bucher, tuomion 32 kohta).

30 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan lainsäädäntö, jolla rajoitetaan perussopimuksessa taattua perusvapautta, voi olla unionin oikeuden perusteella oikeutettu ainoastaan silloin, jos se perustuu objektiivisiin, yleistä etua koskeviin ja kyseessä olevien henkilöiden kansalaisuudesta riippumattomiin syihin ja jos se on oikeassa suhteessa kansallisessa oikeudessa hyväksyttävästi tavoiteltuun päämäärään (ks. em. asia De Cuyper, tuomion 40 kohta; em. asia Tas-Hagen ja Tas, tuomion 33 kohta ja em. yhdistetyt asiat Morgan ja Bucher, tuomion 33 kohta). Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että toimenpide on oikeasuhteinen, kun sillä voidaan toteuttaa tavoiteltu päämäärä ja kun sillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi (em. asia De Cuyper, tuomion 42 kohta; em. yhdistetyt asiat Morgan ja Bucher, tuomion 33 kohta ja em. yhdistetyt asiat Prinz ja Seeberger, tuomion 33 kohta).

31 Saksan hallitus väittää, että pääasiassa kyseessä oleva kansallinen lainsäädäntö on perusteltu Saksan lainsäätäjän tekemällä valinnalla myöntää opintotukea ulkomailla suoritettavaa koulutusta varten koulutuksesta tavallisesti ennakoitavissa olevan hyödyn perusteella ja ulkomailla oleskelun ja koulutuksen kokonaiskeston välisen suhteen perusteella. Kyseisen hallituksen mukaan pääasiassa kyseessä olevan lainsäädännön yleinen tavoite on näin ollen, että opintotukea myönnetään ulkomailla suoritettavaan koulutukseen vain sellaisten koulutusten osalta, jotka tarjoavat opiskelijalle parhaat mahdollisuudet työmarkkinoilla. Koulutus, joka antaa heikon pätevyyden, kuten pääasiassa kyseessä olevan kaltainen koulutus, palvelee yleistä ammatillista suuntautumista mutta parantaa vain heikosti opiskelijan mahdollisuuksia työmarkkinoilla. Näistä syistä tällainen koulutus ei ansaitse ulkomaista koulutusta varten myönnettävää opintotukea.

32 Saksan hallituksen esittämistä väitteistä ei kuitenkaan käy selvästi ilmi, miten tavoite siitä, että ainoastaan sellaisia koulutuksia ulkomailla tuetaan, jotka parantavat opiskelijoiden mahdollisuuksia työmarkkinoilla, taataan pääasiassa kyseessä olevalla lainsäädännöllä ja erityisesti BAföG:n 2 §:n 2 momentilla, jossa koulutukselta edellytetään kahden vuoden vähimmäiskestoa riippumatta koulutuksen luonteesta ja sisällöstä, vaikka koulutusta, joka ei täytä tätä edellytystä mutta joka suoritetaan Saksassa, tuetaan tietyissä olosuhteissa, kuten esimerkiksi pääasian kantajan tilanteessa. Kahden vuoden kestoa koskevalla vaatimuksella ei siis ole mitään yhteyttä valitun koulutuksen tasoon.

33 Pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen kestoa koskevan edellytyksen asettaminen on epäjohdonmukaista ja sen ei voida katsoa olevan oikeassa suhteessa tavoiteltuun päämäärään nähden (ks. analogisesti em. yhdistetyt asiat Morgan ja Bucher, tuomion 36 kohta).

34 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että SEUT 20 ja SEUT 21 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa sille, että jäsenvaltion kansalaiselle, jonka vakinainen asuinpaikka on kyseisessä jäsenvaltiossa, myönnetään opintotukea toisessa jäsenvaltiossa opiskelua varten, asetetaan edellytykseksi, että kyseinen koulutus johtaa tuen maksajana olevassa jäsenvaltiossa sijaitsevassa ammattikoulussa annettavaa tutkintotodistusta vastaavaan tutkintotodistukseen vähintään kahden vuoden koulutusohjelman päätteeksi, kun asianomaiselle olisi myönnetty opintotukea hänen erityisten olosuhteidensa vuoksi, jos hän olisi päättänyt suorittaa viimeksi mainitussa valtiossa koulutuksen, joka vastaa hänen valitsemaansa toisessa jäsenvaltiossa suoritettavaa koulutusta ja jonka kesto on alle kaksi vuotta.

Oikeudenkäyntikulut

35 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

SEUT 20 ja SEUT 21 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä pääasiassa kyseessä olevan kaltaiselle jäsenvaltion lainsäädännölle, jossa sille, että jäsenvaltion kansalaiselle, jonka vakinainen asuinpaikka on kyseisessä jäsenvaltiossa, myönnetään opintotukea toisessa jäsenvaltiossa opiskelua varten, asetetaan edellytykseksi, että kyseinen koulutus johtaa tuen maksajana olevassa jäsenvaltiossa sijaitsevassa ammattikoulussa annettavaa tutkintotodistusta vastaavaan tutkintotodistukseen vähintään kahden vuoden koulutusohjelman päätteeksi, kun asianomaiselle olisi myönnetty opintotukea hänen erityisten olosuhteidensa vuoksi, jos hän olisi päättänyt suorittaa viimeksi mainitussa valtiossa koulutuksen, joka vastaa hänen valitsemaansa toisessa jäsenvaltiossa suoritettavaa koulutusta ja jonka kesto on alle kaksi vuotta.

Allekirjoitukset